

Zarazne bolesti u Bjelovaru prije 95 godina

Vladimir Halauk

Zavod za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije

Ključne riječi: klice-gljivice, obrana od zaraznih bolesti, javnozdravstvene mjere

Zanimljivo je pogledati Javnozdravstvene aktivnosti i pučka predavanja o zaraznim bolestima na području grada Bjelovara prije 95 godina iz bilježnice Pl. dr. Vilima Pejičića – zdravstvenog savjetnika Kr.župan. i kr.zem.

Zovemo ih zato zaraznim ili kužnima, jer su uzrokovane klicama (**Osebnim gljivicama**), koje se neposredno ili posredno prenose od bolesnoga na zdravo čeljade. Stoga zdravo čeljade oboli od iste ili slične bolesti. Te gljivice su tako sićušne, da bi ih čitava hiljada mogla stati u jedno proseno zrno.

Svaka zarazna bolest imade svoju posebnu gljivicu – baš kao što i svaka biljka imade svoje posebno sjeme, pa će stoga čeljade oboljeti samo od one bolesti od koje je u njegovo tijelo ušla gljivica – kužno sjeme.

Još uvijek ima dosta ljudi koji nikako ne vjeruju u zaražljivost tih bolesti. A ipak ti nevjеровани **Tomaši** znadu iz vlastitog iskustva, kao gospodari i vinogradari, kako unazad 30 godina nekakova bolest iz zraka napada trsovo lišće, koje se poradi toga osuši i propadne.

Gdje se nalaze te sićušne gljivice? Ima ih svuda – neke su u zraku, druge u tlu a treće u vodi. Neke su opet na hrani, a neke u našim stanovima i na našem odjelu i cipelama.

Kako dospijevaju te gljivice na ta mjesta? Svaki bolesnik izlučuje zaražljive gljivice. Kod jedne bolesti u **hrakotinama**, kod druge u mokraći i **blatu**, kod treće izlaze te gljivice **isparivanjem** iz tijela bolesnika. Napokon kod četvrte mogu se naslagati na koži. Blato i mokraća će ih raznijeti po dvorištu i tlu – ako se tamo istresu. Na hranu mogu ih donijeti muhe, koje rado sjedaju na ljudsku i životinjsku balegu, a može ih prenijeti i čovjek ako zaprljanim prstima dotiče hranu.

Kojim načinom kužno ulazi u naše tijelo? Ono može ući u naše tijelo disanjem, hranom, **pilom**, kroz kožu i neposrednim doticajem bolesnika. Ali mora proći nekoliko dana od časa okuženja do izbijanja bolesti na javu. To vam je isto, kao kad posijete sjeme, i ono neće odmah proklijati već tomu treba kraće ili dulje vrijeme. Ako od koje zarazne bolesti oboli najedanput više osoba u jednom mjestu, ili bolest bukne najedanput u nekoliko mjesta, kažemo da vlada **pošast**.

Dragi čitatelji, pitat ćete, da li imade protiv zaraznih bolesti kakova sigurna lijeka? Nažalost, protiv većine tih bolesti **neimamo sigurna lijeka**, ali se mnogomu bolesniku može pomoći ako se odmah prizove liječnik.

Prvo i najuspješnije sredstvo – protiv širenju svake zarazne bolesti jeste **sveopća čistoća**. Zarazne bolesti najrađe navraćaju u kuće gdje vlada nečistoća i smrad i gdje se stanovi ne zrače. Naše tijelo lako ćemo uzdržati čistim ako se **danomice** dobro operemo sapunom i vodom, a **svake nedjelje** okupamo i zamijenimo nošenu rubeninu. Usta i zube trebalo bi prati poslije svakoga jela – a ne samo nedjeljom. Naše ruke zaprljamo deset puta na dan, pa ih moramo toliko puta na dan i oprati, a naročito prije jela i kad smo obavili nuždu. Vi na selu, koji se bavite gospodarstvom, svaki puta kad iz sobe izlazite u dvorište i štalu, na noge natakните drvene papuče (Klompe). Prije nego uđete u sobu, s nogu ih skinete i ostavite na hodniku. Sabrani smet treba odmah spaliti.

Osobito pak pažnju moramo posvetiti našim zdenecima, valjamo ih ograditi i zaštititi ih od pritanja svake nečisti izvana. Najstrožije treba paziti, da iz zajedničkih zdenaca ne crpi svaka kuća vodu svojim kablčićem ili zaimaćem.

Drugo uspješno sredstvo i važna obrana od zaraznih bolesti je umjerenost u jelu i **pilu**, te razuman način života. Na krivom su putu oni koji tvrde, da se oni ne boje kuge ni kolere dok je njima vina i rakije.

Treća uspješna obrana je bolesnika **osamiti** gdje god je to moguće. Pošto bolesnik izlučuje kužno, to je on glavni širitelj kužnih klica, pa će osobe koje ga dvore ili dolaze u doticaj s njim, dopasti bolesti.

Napokon, u kuću gdje takav bolesnik leži, neka nitko ne zalazi. Ako bolesnik umre, ne smije ga se pod nipošto prati, već ga golog treba cijeloga omotati u plahtu, dobro zamočenu u raskužilo i odmah u lijes položiti. Ljes se mora odmah zatvoriti, jer je i mrtvo tijelo puno kužnih klica. Zato se ne smije pred otvorenim lijesom opijelo držati. Nije dozvoljeno poslije sprovođa držati posmrtno gozbe, tzv. karmine. Kužne klice, nalaziti će se u takovoj kući i moramo ih uništiti svestrano i valjano **raskužbom**.

Kako su se ove javnozdravstvene mjere konkretno primjenjivale kod gripe i tuberkuloze?

Kontakt:

Vladimir Halauk, dr.med, spec.epidemiolog

Služba za epidemiologiju

Zavod za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije

Bjelovar, Matice hrvatske 15

Tel: 043 247- 201

e-mail: uprava@zzjz-bjelovar.hr